

teoriia, praktyka, dosvid. Nauk.-metod. posibn/ O.Pometun, L.Pyrozhenko. za red. O.Pometun. – K. : Vyd.-vo A.S.K., 2004. – 192 p. [in Ukrainian]

6. Фопель К. Эффективный воркшоп. Динамическое обучение. Пер. с нем. – М. : Генезис, 2003. – 368 с. / Fopel' K. Jefferktivnyj vorkshop. Dinamicheskoe obuchenie. (Effective Workshop. Dinamic Teaching) Per. s nem. – M. : Genezis, 2003. – 368 p. [in Russian]

Дата надходження статті: «30» вересня 2015 р.

Стаття прийнята до друку: «16» жовтня 2015 р.

Рецензенти:

Зданевич Л. – доктор педагогічних наук, професор

Ящук І. – доктор педагогічних наук, професор

Литвиненко Світлана – професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету, доктор педагогічних наук, доцент, e-mail: sa.litv@yandex.ru

Lytvynenko Svitlana – professor of the department of practical psychology and psychotherapy of Rivne State Humanitarian University, doctor of pedagogics, assistant professor, e-mail: sa.litv@yandex.ru

УДК 373.5:796.011.3(438)(045)

ОЛЕКСАНДР МОЗОЛЕВ,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Україна, Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія)

OLEKSANDR MOZOLEV,

candidate of pedagogics, assistant professor

(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy)

Нормативно-змістові основи Державного стандарту навчання в сфері фізичного виховання в системі загальної середньої освіти Польщі

Normative Contents Bases of the State Standard of Education in the Field of Physical Education in General Secondary Education System of Poland

У статті автором зроблений аналіз нормативно-змістовного стандарту навчання в сфері фізичного виховання в системі загальної середньої освіти Польщі. З'ясовано, що основу державних стандартів навчання складає базова програма навчання з дисципліни «фізичне виховання». Вона встановлює стандарти досягнень учнів на кожному етапі навчання і визначає мінімальний рівень розвитку рухових умінь і навичок при закінченні школи, гімназії, ліцею. Встановлені соціальні компетенції учнів, які дають можливість оцінити їх готовність до подальшого навчання.

Розкрито вплив базової програми навчання на розробку авторських програм навчання з фізичного виховання. На основі узагальнення встановлено, що кожний викладач має визначити дидактичні матеріали, матеріально-технічні спроможності своєї школи, врахувати інтереси і прагнення молоді, встановлені традиції і на цій основі розробити свою програму навчання.

Рекомендовано встановити два рівня вимог для учнів: основний рівень і повний рівень. На першому рівні необхідно виконати вимоги, які передбачені в базовій програмі навчання, на другому можливе досягнення більш вагомих цілей, які висунути в авторській програмі навчання.

Ключові слова: стандарти навчання, фізичне виховання, базова програма, досягнення учнів.

In the article the author made an analysis of the normative content of the standard of training of specialists in the field of physical education in the general secondary education system of Poland. It was established that the basis of the state education standard defines a basic training program on discipline «physical education». She sets the standard of student achievement at each stage of learning and defines the minimum level of development of motor skills when leaving school, gymnasium, lyceum, and also provides the necessary level of development of physical qualities and abilities of pupils for future life in modern civilization. The program establishes the core competencies of students, which give the opportunity to assess their readiness for further training. The basic program consists of several parts and formulated as follows: aims of education; school assignments; the content of practical knowledge, skills, optimum level of development of motor qualities, personal belief in the values of physical culture;

achievement (competence) of students on completion of each stage of education.

It is established that the basic curriculum is the starting point for the development of individual educational programs for physical education. It determines the overall achievement of students, and requires a deeper explanation and clarification. On the basis of generalization found that each teacher selects learning materials, determines the logistics capacity of the school, takes into account the interests and aspirations of young people, the tradition, and on this basis formulates his (author's) training program. Strategy a teacher should focus on didactic training, stimulation of the activities of students for independent physical perfection, harmonious physical development and health preservation.

Recommended two levels of requirements for students: the main level and full level. At the first level, students must meet the requirements stipulated in the basic training program, on the second level can be reached more meaningful learning objectives that apply in the author's study programme.

Key words: *educational standards, physical education, the basic program, student achievement.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Досвід Польщі в розробці та адаптації державних стандартів освіти в сфері фізичної культури і спорту до Європейських вимог є цінним для Української держави. Імплементация в практику вітчизняної управлінської науки передових, перевірених часом, управлінських технологій стандартизації освіти Польщі дозволить значно поліпшити якість управління стандартизацією, підвищити якісний рівень змісту державних стандартів освіти в сфері фізичної культури і спорту України.

Успіх розвитку вітчизняної системи фізичної культури і спорту залежить від впровадження ефективних реформ, розробки методів, засобів та технологій управління. Вивчення досвіду роботи з управління стандартизації освіти в сфері фізичної культури і спорту в Польщі дозволить вибрати вірний шлях розвитку, зменшити вірогідність помилок в процесі розбудови, наблизитись до загальноєвропейських стандартів навчання.

Аналіз досліджень і публікацій... Аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми стандартизації освіти в сфері фізичного виховання молоді в закладах середньої освіти розглядалися у наукових працях низки вітчизняних вчених, а саме Г. Л. Апанасенко, О. В. Іващенко, Т. Ю. Круцевіч, А. С. Куца, К. К. Платонова, Б. М. Шияна, О. М. Худолій та ін.

Проблеми навчання фізичному вихованню в закладах освіти Польщі розглядали С. А. Вавренюк, В. Р. Пасічник, Л. П. Скрієнко, В. М. Лишевська, А. Б. Мандюк, Б. М. Мицман та інші.

Однак нормативно-змістовні основи Державного стандарту навчання в сфері фізичного виховання в системі загальної середньої освіти Польщі не знайшли свого відображення в сучасних науково-педагогічних дослідженнях.

Формулювання цілей статті... Мета статті – проаналізувати нормативно-змістовні вимоги базової програми навчання з фізичного виховання в системі загальної середньої освіти Польщі. Визначити відправні вимоги для розробки авторських програм навчання з фізичного виховання.

Виклад основного матеріалу... Нормативно-змістовною основою Державного стандарту навчання у сфері фізичного виховання в системі загальної середньої освіти Польщі являється базова програма навчання з фізичного виховання. Базова програма є універсально-обов'язковим документом, в якому відображені вимоги в сфері навчання і виховання. Вона опрацьована і затверджена міністерством освіти і стосується всіх предметів навчання [1]. Базова програма має декілька частин і викладається в наступному вигляді: цілі етапів навчання; завдання школи; зміст практичних знань, умінь, оптимального рівня розвитку рухових навичок, особистісних переконань у відношенні до фізичної культури; досягнення (компетенції) учня по закінченню кожного етапу навчання.

Виконання встановлених вимог базової програми навчання має гарантувати, що кожна людина після закінчення школи буде мати розвинуті фізичні якості і функціональні спроможності щодо подальшого життя і існування в умовах сучасної цивілізації. Без оволодіння визначеними в базовій програмі навчання особистісними диспозиціями учень не може залишати школу. Януш Бельські характеризує це як «цивілізаційний і культурний мінімум» яким має оволодіти учень і який складає постійний і загальний елемент кожної авторської програми фізичного виховання [2]. Базова програма дозволяє розробляти конкретні авторські програми навчання. Такій підхід мають і інші країни європейського союзу, які з успіхом впроваджують інноваційні технології навчання.

Кожна програма, яка затверджена до впровадження міністерством освіти або директором школи, має визначати цілі етапів навчання, містити компетенції, які вказані в базовій програмі навчання. Базова програма навчання являється загальною основою для всіх авторських програм.

Стандарти досягнень учнів з фізичного виховання базової програми навчання [3]:

I етап освіти – інтегроване навчання (1-3 клас).		
I. Досягнення учня: готовність до участі у дитячих формах рухової активності.		
Навички:	Уміння:	Знання:
<ul style="list-style-type: none"> – щасливо і з радістю бере участь у іграх і рухових забавах однолітків; – проявляє турботу про власне здоров'я і безпеку, а також турботу про своїх колег; – шанує засоби навчання під час занять руховими вправами; – може правильно реагувати на особисті і групові поразки і успіхи; – може контролювати власні емоції і поведінку. 	<ul style="list-style-type: none"> – може самостійно проводити ігри і розваги серед однолітків; – вміє застосовувати правила під час ігор і розваг; – вміє правильно виконувати вправи і основні елементи в командних іграх; – вміє керувати і виконувати вправи в музичному ритмі; – може виразити за допомогою рухової експресії власні переживання, почуття, емоційний стан; – може самостійно утримуватись на воді; – вміє вибрати безпечне місце для ігор і рухових забав; – може допомогти другу виконувати фізичні вправи; – може безпечно розважатись на снігу або льоду, над водою або в воді. 	<ul style="list-style-type: none"> – знає правила різних забав і рухових ігор; – знає як безпечно поводитись під час спонтанних і організованих заходів; – знає як безпечно ходити та подорожувати; – знає як поводитись безпечно під час вболівання на спортивних заходах.
II. Досягнення учня: догляд за здоров'ям, гігієною, порядком і чистотою.		
<ul style="list-style-type: none"> – провадити здоровий і гігієнічний стиль життя відповідно до вимог батьків та вчителів; – має бажання надавати допомогу іншим в трудних ситуаціях які погрожують здоров'ю. 	<ul style="list-style-type: none"> – може застосовувати основні гігієнічні принципи поведінки перед і після виконання фізичних вправ; – може виконувати кілька простих профілактичних вправ для збереження осанки тіла; – може виконувати прости релаксині вправи після занять в яких знаходився в сидячому положенні; – може визначити зміни які відбулись в його організмі під впливом рухової активності. 	<ul style="list-style-type: none"> – знає що сприяє і шкодить здоров'ю; – знає що робити, щоб уникнути дефектів тіла; – знає як уберегтись від змерзання і надмірного перегріву; – знає правила гігієнічної поведінки у відношенні до свого тіла і середовища; – знає і може назвати частини свого тіла.
III. Досягнення учня: продуктивна діяльність в різних шкільних і позашкільних ситуаціях.		
<ul style="list-style-type: none"> – виказує бажання до розв'язання завдань спільно з однолітками; – з задоволенням бере участь у виконанні запропонованих викладачем рухових завдань. 	<ul style="list-style-type: none"> – може взаємодіяти з однолітками у розв'язанні рухових завдань; – може безпечно поводитись у вуличному русі; – вміє використовувати знаряддя для фізичних вправ; – вміє робити прості виміри швидкості, відстані, висоти тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> – знає специфічну термінологію, вправи, рухові ігри і забави, вихідні позиції, назву спортивного знаряддя; – розуміє значення вихідних понять пов'язаних з виконанням фізичних вправ; – знає дорожні знаки для пішоходів.
У 1-3 класі навчання учень має показати стабільний прогрес у розвитку особистих фізичних спроможностей.		
II етап освіти – основна школа (4-6 клас).		
Досягнення учня: участь в організації рекреаційних, туристичних, спортивних заходах з обов'язковим дотриманням правил.		
I етап.		
<ul style="list-style-type: none"> - проявляє турботу про власне здоров'я, фізичний розвиток, 	<ul style="list-style-type: none"> - вміє безпечно пересуватись по дорозі; 	<ul style="list-style-type: none"> - знає вимоги правил дорожнього руху щодо їзди на

виходячи з сучасних реалій суспільного життя.	<ul style="list-style-type: none"> - вміє розтягувати і розслабляти свої м'язи, регулювати ритм дихання, визначати зміни в роботі серця; - вміє підібрати вправи та засоби формування рухових якостей; - вміє використовувати профілактичні засоби догляду за осанкою; - вміє застосовувати вибрані тести для визначення оцінки розвитку фізичних якостей. 	<ul style="list-style-type: none"> велосипеді; - знає правила відпочинку після розумового та фізичного навантаження; - вміє підібрати одяг в залежності від умов проведення занять з рухової активності; - знає правила безпеки під час забав на снігу та льоду; - знає вимоги тестів фізичної підготовленості.
II етап.		
<ul style="list-style-type: none"> - з бажанням бере участь у позакласних і позашкільних заходах фізичної рекреації, туризму, спортивних заходах; - в спортивних заходах бере участь як організатор, гравець, вболівальник, суддя; - дотримується правил чесної гри; - може встановити правила і норми діяльності команди; - бажає бути хорошим членом команди, відчувати радість від своїх успіхів. 	<ul style="list-style-type: none"> - може виконувати основні елементи техніки в спортивних іграх, легкої атлетики, плавання, танцях, гімнастики, конкурсах в рухових іграх і забавах; - придбані уміння дозволяють виконувати роль гравця, організатора змагань, судді в рекреаційних і спортивних формах рухової активності. 	<ul style="list-style-type: none"> - знає основні правила змагань в спортивних дисциплінах, правила проведення рухових ігор і забав під час участі в різних формах туризму; - знає правила поведінки на спортивних заходах, в ситуаціях особистої і командної перемоги та поразки; - знає правила чесної гри; - знає традиції олімпійського руху.
III етап.		
<ul style="list-style-type: none"> - знає свої кращі сторони і має бажання до особистісного вдосконалення; - прагне приймати такі рішення в своїй поведінки, які не залежать від інших поглядів, стимулів і порад; - отримує задоволення від подолання труднощів; - старається надати допомогу своїм товаришам для їх безпеки і збереження здоров'я. 	<ul style="list-style-type: none"> - вміє робити вибір форм рухової активності, що відповідають власним інтересам і їх вдосконалювати; - вміє самостійно контролювати і оцінювати власні досягнення; - вміє безпечно проводити з однолітками ігри, забави, конкурси, спортивні змагання, використовуючи умови навколишнього середовища. 	<ul style="list-style-type: none"> - знає які вправи, ігри і забави позитивно впливають на функціональний розвиток організму і особистісних фізичних якостей; - знає правила безпечної організації занять фізичними вправами; - знає, що таке самоконтроль і самооцінка.
Учень показує стабільний прогрес у розвитку особистих фізичних спроможностей.		
III етап освіти – гімназія.		
I. Досягнення учня: діагностика і вдосконалення власних фізичних спроможностей і рухових умінь.		
<ul style="list-style-type: none"> - проявляє активне ставлення до вдосконалення власних фізичних спроможностей і рухових умінь. 	<ul style="list-style-type: none"> - може показати вправи для тренування окремих м'язів ніг, живота, рук, спини, плечового пояса та інші; - може показати вправи для розвитку вибраних фізичних якостей; - може правильно виконувати основні елементи техніки вибраних індивідуальних і командних форм рухової активності (не менш двох), що мають спортивно-рекреаційний характер (вирішують викладач з учнями); - може вільно визначати особисті фізичні спроможності і їх 	<ul style="list-style-type: none"> - знає які якості (фізичні і координаційні) впливають на фізичний розвиток; - знає як і за допомогою яких засобів можна впливати на фізичний розвиток; - знає які рухові уміння необхідні у житті і основні правила розвитку нових рухових умінь.

	застосовувати до вирішення власні потреб.	
II. Досягнення учня: закаливання організму і догляд за гігієною і здоров'ям.		
- проявляє фізичну активність в вільний час, догляд за здоров'ям, закаливанням організму.	- може виконувати гігієнічні процедури і елементи закаливання організму, підбирати одяг відповідно до погодних умов (температура, пора року, характер занять); - може скласти для себе меню; - має уміння правильної поведінки під час занять і відпочинку, в різних умовах (спортивні об'єкти, на природі); - може надати першу допомогу в екстрених випадках.	- знає як рухова активність впливає на функціонування власного організму; - знає правила раціонального харчування, складові елементи харчування (білки, жири, вуглеводи), знає значення вітамінів та мікроелементів.
III. Досягнення учня: догляд за правильною осанкою.		
- проявляє догляд за правильною осанкою.	- може оцінити правильність своєї осанки; - може підібрати і виконувати (по мірі необхідності) вправи з корегування своєї осанки.	- знає яка має бути правильна осанка; - знає які найчастіше зустрічаються відхилення в осанки тіла, які причини їх виникнення і як зупинити розвиток цього процесу; - знає як впливає рухова активність на формування правильної осанки.
IV. Досягнення учня: рухова активність в двох вибраних формах індивідуальної і двох формах командної роботи під час спортивно-рекреаційної діяльності.		
- проявляє постійну рухову активність в вільний час (спорт, туризм, рекреація); - проявляє відповідальне ставлення до правил чесної гри, перемог і поразок як в спорті так і в житті.	- може правильно виконувати основні елементи техніки вибраних індивідуальних і командних форм рухової активності (не менш двох), що мають спортивно-рекреаційний характер (вирішують викладач з учнями); - знає і може застосовувати основи тактичних дій; - може застосовувати засвоєні елементи техніки і тактики в різних ситуаціях і умовах (спортивні заходи, ігри на пляжу, тощо).	- знає основні правила проведення вибраних форм рухової активності (не менше двох індивідуальних і командних) що мають спортивно-рекреаційну спрямованість.
V. Досягнення учня: придбання необхідних знань для виконання ролі організатора і судді в вибраних видах рекреації і спорту.		
- проявляє ініціативу в організації спортивних, туристичних і рекреаційних заходів; - проявляє гідне ставлення до фізичної культури.	- може організувати і провести за своїм вибором, або за вказівкою викладача, спортивно-рекреаційні заходи.	- знає правила організації вибраних форм спортивно-рекреаційної активності; - знає правила культурної поведінки на спортивних заходах.
Учень показує стабільний прогрес у розвитку особистих фізичних спроможностей.		
IV етап освіти – ліцей.		
I. Досягнення учня: самооцінка потреб і можливостей рухових спроможностей на основі заміру основних фізичних якостей.		
- проявляє свідоме ставлення до розвитку власного організму; - виказує постійну турботу о відповідному розвитку фізичних	- може виконати заміри зросту і маси тіла, дати їм оцінку відповідно до шкали зросту і ваги;	- знає о чим інформує шкала зросту і ваги; - знає яке значення має життєва ємкість легень і як її виміряти;

спроможностей організму.	- може виконати заміри життєвої ємкості легень і оцінити результат; - може дати оцінку рівня працездатності на основі тестів Руф'є, Купера, гарвардського і інших.	- знає яке важливе значення має працездатність і як її оцінити.
II. Досягнення учня: вміння навчати вправам, правильної осанки, рухової фізичної працездатності.		
- виказує постійну турботу о красоті тіла і розвитку м'язів; - проявляє потребу в постійному вдосконаленню рухових умінь (загальних, спортивних, рекреаційних) під час вільного часу.	- може показати вправи для розминки та розігріву м'язів; - може застосовувати в практиці власних програм вправи для розвитку витривалості, відповідно до правила 3х30х130; - може показати необхідні підготовчі елементи техніки вибраних спортивно-рекреаційних дисциплін.	- знає як впливають вправи (особливо силові) на загальний розвиток тіла і як їх можна оцінити; - знає як і за допомогою яких вправ розвинути фізичну працездатність; - знає основні правила навчання новим загальним, спортивним і рекреаційним руховим діям.
III. Досягнення учня: організує і бере активну участь в індивідуальних і командних видах спорту.		
- проявляє необхідність в організації і участі в спортивно-рекреаційних формах активного відпочинку; - цінує соціальне значення рухової активності, витрати вільного часу людей що займаються спортом, туризмом, рекреацією.	- може розробляти і проводити заходи в вибраній спортивно-рекреаційній сфері; - може виконувати роль судді в вибраній спортивно-рекреаційній дисципліні; - може розробити та реалізувати на практиці програму визначеної спортивної події.	- знає правила проведення вибраних форм спортивно-рекреаційної активності і дотримується правил безпеки їх проведення; - знає як поводитись під час проведення ігор, як у ролі гравця, так і вболівальника.
IV. Досягнення учня: використання різних форм релаксації після розумової та фізичної праці.		
- проявляє постійну потребу в релаксації для покращення фізичного і психологічного здоров'я.	- може застосовувати на практиці одну із технік релаксації (елементи йоги, музикотерапії, автотренінгу тощо); - може робити самомасаж окремих частин тіла (групи м'язів).	- знає які причини визивають виникнення хвороб цивілізації і як ним протидіяти; - знає звичайні техніки релаксації і способи біологічного відновлення; - знає правила проведення самомасажу
V. Досягнення учня: відповідальність за власне здоров'я і здоров'я інших, а також за майбутнє своєї родини.		
- проявляє догляд за власним фізичним і психологічним здоров'ям; - проводить здоровий стиль життя і заохочує інших до його проведення.	- може застосовувати запобіжні заходи для загартування і лікування: ходити в лазню, сауну тощо; - може адекватно поступати в ситуаціях загрози життя і здоров'я; - може надати допомогу при нещасних випадках на спортивно-рекреаційних заняттях, туристичних походах, в життєвих ситуаціях; - може зробити перев'язку, штучне дихання, масаж серця.	- знає правила здорового стилю життя і як їх застосовувати в повсякденній діяльності; - знає які загрози несе сучасна цивілізація і якій вона оказує вплив на здоров'я людини; - знає правила гігієни розумової і фізичної праці, правила безпеки спортивно-рекреаційних занять і туризму.
Учень показує стабільний прогрес у розвитку особистих фізичних спроможностей.		

Вищевказані в базовій програмі спеціальні досягнення учнів встановлені відповідно до цілей і етапів навчання фізичному вихованню. Вони роз'яснюють компетенції учнів і дають змогу

визначити готовність учня до наступного етапу навчання. Лише праця викладача вирішує успішне оволодіння учнями вказаними досягненнями.

В зв'язку з тим, що базова програма навчання формулює досягнення (компетенції) учнів лише в загальних рисах, авторські програми навчання потребують їх уточнення. Компетенції учнів, які закладені в базовій програмі навчання, це лише відправна точка до опрацювання авторських програм навчання щодо досягнень учнів наприкінці кожного етапу освіти.

Детальне визначення мети етапів навчання, стандартів досягнень учнів, необхідні для планування дидактичної праці викладача, підготовки планів реалізації програми в кожному класі. Опис досягнень має вигляд дієвих заходів (наближення функцій), щоб не створювати жодних сумнівів у викладача, які засоби необхідно проектувати, які заходи застосовувати для досягнення визначеної мети [4].

Програма – це документ, який встановлює напрям діяльності викладача та учнів, визначає мету навчання та засоби досягнення визначених цілей. Вона складається з трьох частин. В першій визначаються цілі глобальних етапів навчання, які становлять основу дидактично-виховної діяльності викладача. В другій частині програми надається зміст навчання, визначаються засоби, які впливають на всебічний і гармонійний фізичний розвиток учня, підтримки і збереження його здоров'я. В третій частині програми встановлюються очікувані результати навчання. В програмі визначаються знання, уміння і навички, які має засвоїти учень для повноцінного життя у суспільстві і навчанні фізичної культури, а також містяться типові вправи, ігри, розваги, заняття спортом, які спрямовані на розвиток рухові дії і мають розвивальний, рекреаційний і спортивний характер [5].

Кожний викладач бере до уваги визначені дидактичні і матеріально-технічні умови викладання в своїй школі, враховує інтереси молоді, традиції і власну компетентність і на цій основі розробляє програму навчання.

Стратегія діяльності викладача повинна бути спрямована на педагогічне навчання і стимуляцію активності учня до самостійного фізичного вдосконалення, гармонійного фізичного розвитку і збереження здоров'я.

З метою розвитку самостійності учнів, формуванню у них необхідних знань, умінь і навичок, в шкільній програмі закладається відповідний ресурс знань, який має оволодіти учень. Заняття з фізичного виховання спрямовуються на зростання фізичних спроможностей учнів, формування визначених рухових умінь і навичок, вживання заходів щодо спрямування діяльності учнів на розвиток особистої фізичної культури, вміння вирішити, що необхідно зробити для власного фізичного розвитку [6].

Стандарти досягнень учнів вказують, що конкретно має бути досягнуто в процесі навчання і фізичного виховання в кінці кожного етапу. Вони наповнюють організаційні та координаційні функції навчання, мотивують діяльність викладача і учнів, формують цінності фізичного виховання такі як: збереження здоров'я, розвиток високої фізичної працездатності, естетичної будови тіла, вмінню досягнути визначеної мети в конкретній життєвій ситуації.

Стандарти досягнень учнів являються важливим елементом у реформуванні системи освіти. Вони надають авторам програм специфіку конструювання системи оцінки роботи учня, визначають вихідні показники для розробки тестів і екзаменів, визначення мінімального рівня засвоєння рухових навичок, якими має оволодіти учень при закінченні основної школи, гімназії і ліцею. Такий підхід дозволяє уникнути можливості зниження загального рівня навчання в закладах середньої освіти [7]. Стандарти вимог і досягнень надають навчанню обов'язковий характер і вимагають співпраці між викладачем, учнем і його батьками.

Не всі цілі навчання і виховання можливо охарактеризувати і включити до стандартної програми, виміряти досягнення учнів на кожному етапі навчання. Викладач має виконати достатньо великий об'єм роботи для підготовки програми у відповідності до встановлених стандартів, розробити власні стандарти навчання, встановити завдання для учнів з метою визначення оцінки досягнень цілей навчання на кожному етапі. Педагогічні стандарти навчання походять від встановлених базовою програмою стандартів і вказують на те, які досягнення будуть вимірюватися, яким чином буде визначатись оцінка учня.

У процесі навчання і виховання необхідно в першу чергу брати до уваги досягнення (компетенції) учнів у засвоєнні базової програми. Наступною чергою необхідно брати до уваги стандарти досягнень учнів, що визначені викладачем, на які має спиратись програмування і планування праці вчителя. У визначенні оцінки необхідно спиратись на вимоги стандартів навчання і досягнення учнів, які можливо виміряти в шкільних умовах.

Висновки... Вивчені нормативно-змістовні вимоги базової програми навчання з фізичного виховання в системі загальної середньої освіти Польщі. Встановлено два рівні вимог: основний рівень і повний рівень. На першому рівні необхідно досягнути цілі, які передбачені базовою

програмою навчання, на другім можливе встановлення більш амбітних цілей навчання, які можуть досягнути учні під час виконання авторських програм навчання.

До перспективних напрямів досліджень у даній сфері вважаємо за доцільне вивчити зміст нормативних основ Державного стандарту в сфері фізичної культури і спорту в системі вищої освіти Польщі.

Список використаних джерел і літератури / References:

1. O wychowanie fizycznym, Ministerstwo Edukacji Narodowej «Biblioteczka Reformy», Warszawa 2000 – 26 s. / A physical education, the Ministry of Education «Library reforms», Warsaw 2000 – 26 p. [in Polish]
2. Bielski J. Metodyka wychowania fizycznego i zdrowotnego: podręcznik. Krakow: Oficyna Wydawnicza «Impuls», – 2005 – 362 s. / Bielski, J. Methodology of physical education and health: manual. Krakow: Oficyna Publishing House «Pulse», – 2005 – 362 p. [in Polish]
3. Standart osiągnięć uczniów z wychowania fizycznego, Ministerstwo Edukacji Narodowej «Lider» 2000 nr. 2, s. 3–11. / Standart achievements uczniów of wychowania physical, Ministry of Education «leader» of 2000, No. 2, pp. 3-11. [in Polish]
4. Bronikowski M. Hierarchia celów operacyjnych w opinii nauczycieli wychowania fizycznego, Roczniki Naukowe AWF Poznań 2005 – nr. 54, s. 9–25. / Bronikowski M. hierarchy operational purposes in the opinion of teachers fizycznrgo, Scientific Annals of AWF Poznań 2005 – no. 54, pp. 9-25. [in Polish]
5. Maszczak T. Edukacja fizyczna w nowej szkole: podręcznik dla studentów wychowania fizycznego / T. Maszczak. – Warszawa: AWF, 2013. – 183 s. / Maszczak T. physical Educacja the new school: manual for students of physical education / T Maszczak. – Warsaw: AWF, 2013. – 183 p. [in Polish]
6. Cendrowski Z. Nowa podstawa programowa wychowania fizycznego i edukacji zdrowotnej na ogólniejszym tle problemów cywilizacyjnych i zdrowotnych / Z. Cendrowski // Kultura fizyczna – Warszawa. AWF, 2009 – № 5-6. – S. 1–13. / Cendrowski Z. new core curriculum of physical education and health education to the broader background of problems of civilization and health / Z Cendrowski // Physical training – Warsaw. AWF, 2009 – № 5-6. – pp. 1–13. [in Polish]
7. Maszczak T. O kształceniu nauczycieli wychowania fizycznego. W: J. Nowocień (red.) Społeczno-edukacyjne oblicza współczesnego sportu i olimpizmu. Sprawność fizyczna dzieci i młodzieży. AWF, PAOI, Fundacja «Centrum Edukacji Olimpijskiej» Warszawa 2009. – s. 47–57. / Maszczak T. on training of physical education teachers. IN: Nowocień J. (eds.) Socio-educational face of the modern sport and Olympism. Physical fitness of children and young people. AWF, PAOI Foundation «Olympic Education Center» Warsaw 2009 – pp. 47–57. [in Polish]

Дата надходження статті: «1» серпня 2015 р.

Стаття прийнята до друку: «4» вересня 2015 р.

Рецензенти:

Діденко О. – доктор педагогічних наук, професор

Гасюк І. – доктор наук з державного управління, професор

Мозолєв Олександр – доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання та валеології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, кандидат педагогічних наук, доцент, e-mail: mozoliev64@mail.ru.

Mozolev Oleksandr – assistant professor of the department of theory and methodology of physical culture and valeology of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, candidate of pedagogics, assistant professor, e-mail: mozoliev64@mail.ru.

УДК 378.001 (045)

НАДІЯ МОТРУК

завідувач відділення

(Україна, Чернівці, Педагогічний коледж

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича)

NADIYA MOTRUK

head of the department

(Ukraine, Chernivtsi, Pedagogical college of Chernivtsi Yurii Fedkovych National University)

Підручник як елемент дидактичного забезпечення початкового навчання в Польщі
Textbook as an Element of Didactic Providing of Primary Education in Poland

У статті здійснено аналіз основних нормативно-правових документів Польщі періоду 1999-2009 років, в яких іде мова про різні види дидактичного забезпечення початкової освіти в Польщі і, зокрема, підручник як основний елемент дидактичного супроводу навчально-виховного процесу на етапі ранньої шкільної освіти. Зокрема, представлено дефініційне розуміння поняття «шкільний підручник», дидактичні вимоги до його створення (відображення сучасного стану